

Lonkkakipuisen pojan arpinen selkä

Lastenkirurgin vastaanotolle saapui 14-vuotias poika äitinsä kanssa. Aktiivisesti jalkapalloa harrastava nuorukainen oli tiiviin pelikauden kuluessa alkanut potea pahenevaa lonkkanseudun kipua. Hän ryhtyi riisuutumaan tutkimuksia varten ja heitti aluksi paitansa pois päältäään. Silloin hänen äitinsä parkaisi: ”Mitä sinulla on selässäsi, lapsi hyvä?” ja lääkäri valpastui. Pojan selän ihosta oli laajalla alueella yhteensä noin viisitoista vaakasuuntaista purppuranpunaista arpea (KUVA). Arvet eivät verestäneet eikä haavaumia ollut. Mustelmiakaan ei erottunut. Iho ei ollut kosketusarka eikä sitä kuumottanut.

Äiti oli hämmentynyt, sillä ylävartalon arvet olivat hänelle täysi yllätys. Eihän lapsi enää pitkään aikaan ollut suostunut yhtä aikaa saunaan äitinsä kanssa, eikä murrosikäinen poika muutenkaan ollut äidilleen paljasta ylävartaloaan liiemmästi esitellyt. Lääkärin mieleen nousi hätäinen epäily viiltelystä. Voisiko kukaan ylipäänsä kyetä viiltelemään itseään selkään? Vai oliko poikaa pahoinpidelty, jopa ruoskittu? Mahtoiko hän olla koulukiusattu? Tuskinpa viaton itsensä raapiminen voisi tuollaisia jälkiä tehdä, tai korkeintaan kovakourainen saunavihdalla vihtominen? Poika oli täysin ymmällään asiasta ja kielsi pontevasti

kaikki lääkärin vaivautuneet ja huolestuneet tiedustelut vammojen synnystä.

Neuvoton kirurgi ei ollut vastaanotollaan päässyt alkua pidemmälle lonkkakivun selvittelyssä, kun hän oli yhtäkkiä ajautunut mukavuusalueensa ulkopuolelle ja suorastaan pattitilanteeseen. Onneksi osaavampi kollega ratkaisi asian näppärästi. Mistä oli kysymys?

Vastaus sivulla 603.

Lonkkakipuisen pojan arpinen selkä

Kirurgi pirautti ihotautilääkärille, joka pyysi kysymään, onko poika kasvanut lyhyessä ajassa huomattavasti pituutta. Vastaus oli myönteinen: kasvupyrähdys oli tuonut yli kymmenen senttimetriä lisää pituutta vuoden aikana. Lapsi oli kasvamassa vauhdilla pojasta mieheksi. Tämä tieto asetti sattumalöydöksen uuteen valoon: Kysymyksessä olivat tietysti venytysjuovat (striae distensae), jotka vastaavat kansankielessä paremmin tunnettuja raskausarpia (striae gravidarum).

Venytysjuovia voi syntyä iholle silloin, kun se joutuu nopeasti voimakkaaseen venytykseen. Venytyksen lisäksi hormonaalisilla tekijöillä on tärkeä merkitys arpien synnyssä: syystä tai toisesta muuttunut hormonitoiminta heikentää ihon, erityisesti verinahana kestävyyttä (1). Syntyvät arvet ovat suunnaltaan kohtisuorassa venytykseen nähden eli iho ikään kuin ”repeää” venytyksen voimasta. Raskauden ohella juovia voi tyypillisesti aiheuttaa ihmisen sairaalloinen lihominen. Murrosikään liittyvä erityisen nopea pituuskasvukin voi synnyttää juovia, kuten tälle jalkapalloilevalle nuorukaiselle oli tapahtunut. Joskus venytysjuovia voi ilmaantua ohuelle iholle, kuten taivealueille, jos voimakkaita kortikosteroidi-

voiteita on käytetty pitkään. Vain harvoin niitä syntyy ilman mitään edellä mainittuja tekijöitä eräiden systeemisten sairauksien (esimerkiksi Cushingin oireyhtymän) yhteydessä (2).

Venytysjuovat ovat ennen kaikkea esteettinen ongelma, ja niiden hoito on yleensä tarpeetonta. Joskus juovien aiheuttama psyykinen kuorma on ylivoimainen, jolloin tretinoiinivoidetta ja laserhoitoja voidaan kokeilla juovien vaalentamiseen. Vakuuttavaa näyttöä niiden tehosta ei kuitenkaan ole, ja paikallishoitoihin sekä laserhoitoihin voi liittyä haittavaikutuksia, kuten ihon pigmenttimuutoksia. ■

JUHA-JAAKKO SINIKUMPU, LT, erikoislääkäri
Oulun yliopistollinen sairaala, lastenkirurgian yksikkö
Mehiläinen, urheiluklinikka, Oulu

SUVI-PÄIVIKKI SINIKUMPU, LL, kliininen opettaja
Oulun yliopisto ja Oulun yliopistollinen sairaala,
ihotautien klinikka

KIRJALLISUUTTA

1. Al-Himdani S, Ud-Din S, Gilmore S, Bayat A. Striae distensae: A comprehensive review and evidence-based evaluation of prophylaxis and treatment. *Br J Dermatol* 2013; Oct 11. doi: 10.1111/bjd.12681.
2. Burgdorf WHC, Braun-Falco O, Plewig G, Wolff HH, Landthaler M, toim. *Braun-Falco's Dermatology*, kolmas painos. Berlin Heidelberg: Springer 2009.